

## [Justitsministeren.]

skal gå videre. For vore hjemlige fideikommissers vedkommende betyder båndet i de typiske tilfælde, at formuen går i arv til en enkelt arving — som regel med en fortrinsret for den ældste søn, og således at han kun nyder indtægten af formuen.

Dette retsinstitut er tiden forlængst løbet fra. Der er her 2 hovedhensyn, der er afgørende.

Det ene er, at det brud på de almindelige arveregler, som familiefideikommisserne betyder, føles i høj grad stødende. Vi kan ikke længere anerkende berettigelsen i tanken bag majoraterne og fideikommisserne: af hensyn til slægtens prestige at søge at sikre en særlig position eller levestandard for en enkelt i slægten på de andres bekostning.

Den anden betragtning er, at vi ikke længere kan anerkende, at en formuebesidder skal være berettiget til for et ubegrænset antal generationer at belægge sin formue med et bånd som det, der her er tale om.

Jeg har før nævnt, at de fleste fideikommissbesiddere nu ønsker fideikommisserne afløst. For mange af besidderne er det jo sikkert også stødende, at kun et enkelt af deres børn bliver berettiget til fideikommisskapitalen; men hertil kommer nok også, at mange besiddere er lidt bitre over, at de ikke blot skal betale indkomstskat af de indtægter, de har fra fideikommisset, men også skal betale formueskat af den kapital, som de ikke selv kan disponere over.

Fideikommissbesiddernes tanke er, som det fremgår af motiverne, at få åbnet en adgang, skabt en ret for besidderen til at forlange afløsning.

Dette er imidlertid kun en halv løsning. Skal der lovgives om de bestående familiefideikommiss, må denne lovgivning gå ud på en tvungen afløsning, også af den grund, at det offentlige — når man nu sætter det arbejde i gang, som afløsningen betyder — må have gjort rent bord. Der er ingen anledning til, at det offentlige fortsat skal føre tilsyn med en del fideikommiss, som måske så om 10—20 eller 30 år alligevel ønsker afløsning.

Ud fra disse betragtninger, som er udførligere omtalt i lovforslagets motiver, går forslaget altså ud på en tvungen overgang

til fri ejendom af alle familiefideikommiss, således som dette begreb nærmere er defineret i lovforslagets § 2.

Udformningen af denne bestemmelse har givet anledning til mange og omhyggelige overvejelser. I overensstemmelse med den betænkning, der den 25. februar 1953 blev afgivet af folketingets udvalg vedrørende grundlovsforslaget, og arvelovskommissionens betænkning fra 1941 ønsker man ved loven ikke at hindre oprettelse af almindelige familielegater eller båndlæggelse af arv for personer, der lever ved testators død, og een ufødt generation. Det er dette resultat, der er søgt udformet ved § 2 og § 6, sidste stykke, men om enkeltheder må jeg her henviser til lovforslaget og bemærkningerne.

Familiefideikommisserne vil, som det fremgår af lovforslaget, såfremt dette gennemføres, overgå til fri ejendom automatisk ved lovens ikrafttræden.

Selve udleveringen af aktiverne til fri rådighed kan jo imidlertid først finde sted efter en nærmere opgørelse af fideikommissets værdi, sikring af de eventuelle pensionsydelse eller lignende, der måtte hvile på fideikommisset, og indbetaling af afløsningsafgiften.

Men — og dette er et meget vigtigt punkt i lovforslaget — den nuværende besidder får ikke hele fideikommisset udleveret til fri rådighed.

Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets motiver, bør der tages et rimeligt hensyn til successorerne, d. v. s. til dem, der efter den nuværende besidders død ville have tiltrådt besiddelsen af fideikommisset, hvis dette fortsat havde bestået.

Selvom det ved højesteretsdommene fra 1920 er statueret, at en successors ret ikke er så væsensforskellig fra en almindelig arveret, at der ved grundloven er sikret ham en bedre stilling end en almindelig arving, der må finde sig i lovgivningens ændringer af arvelovgivningen, må man dog erkende, som det siges i lovforslagets motiver, at en successor har haft føje til at anse sin stilling for væsentligt sikrere end en almindelig arveudsigt.

Ligesom lensafløsningsloven gjorde det, er der også her foreslået en sikring af successorerne. Vi har fulgt lensafløsningens fordelingsnorm mellem den nuværende besidder og successorerne, således at den nuvæ-